nederlandse vereniging van banken

Betaalvereniging Nederland

Contactpersonen

Paul Jager
Beleidsadviseur
jager@nvb.nl
06-30486597

Michel van Bommel
Senior beleidsadviseur
m.vanbommel@betaalvereniging.nl
06-82922638

Ministerie van Financiën
(via www.internetconsultatie.nl)

datum	13 mei 2025
referentie	BR427
betreft	Implementatiewet herziene richtlijn consumentenkrediet

L.S.,

Op 15 april 2025 is ter consultatie gepubliceerd het voorstel van de Implementatiewet herziene richtlijn consumentenkrediet (‘CCD II’). Graag maken de Betaalvereniging Nederland (‘BVN’) en de Nederlandse Verenging van Banken (‘NVB’) van de gelegenheid gebruik daar in deze gezamenlijke reactie op te reageren.

Het niet benutten van de CCD II-lidstaatoptie heeft een negatieve impact op zowel klanten als aanbieders. Voor consumenten worden de verificatievereisten een stuk strenger en zwaarder. Regulering zal leiden tot uitholling van de huidige deferred debitkaart als product waardoor bepaalde klantgroepen niet meer bediend kunnen worden. Consumenten die een kredietkaart willen of nodig hebben, kunnen dan in de toekomst alleen nog maar voor een traditionele kredietvorm kiezen.

Kortlopende kredietproducten, zoals roodstaan, zijn vanwege hun kenmerken als minder risicovol aan te merken. Proportioneel wordt dan ook geacht de kredietwaardigheidsbeoordeling in te vullen op een andere – minder impactvolle – wijze dan door middel van de uitgebreide inkomsten- en lastentoets als voor kredieten zoals een persoonlijke lening.

Voor (de uitwerking van) deze punten en andere punten zij verwezen naar bijlage één, waarin het BVN-deel staat, en bijlage twee, waarin het NVB-deel staat. Wij steunen over en weer elkaars standpunten.

Tot overleg over onze reactie zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,

Michel van Bommel en Paul Jager

Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
www.nvb.nl

Betaalvereniging Nederland

Bijlage 1 CCD II-reactie BVN

Samenvatting

- **De deferred debitkaart is een belangrijk onderdeel in het Nederlandse betalingsverkeer en biedt consumenten een unieke vorm van flexibiliteit en uitgestelde betaling die niet volledig past binnen de traditionele regels van consumptief krediet.**

- **Het niet benutten van de lidstaatoptie heeft een negatieve impact op zowel klanten als aanbieders. Zelfs met toepassing van proportionaliteit in de kwetstoets, worden de verificatievereisten naar verhouding zwaar zodat het product moeilijk haalbaar en hanteerbaar blijft.**

- **Regulering volgens het huidige voorstel zal leiden tot uitholling van de huidige deferred debitkaart als product, een verschraling van het aanbod op de markt van betaalproducten en leiden tot hogere prijzen voor consumenten waardoor bepaalde klantgroepen niet meer bediend kunnen worden. Consumenten die een kredietkaart willen of nodig hebben, kunnen in de toekomst alleen nog maar voor een traditionele kredietvorm kiezen.**

- **Gezien de maatschappelijke rol, de populariteit van de deferred debitkaart en de beperkte risico's die eraan verbonden zijn, is de keuze om geen gebruik te maken van de lidstaatoptie zeer onwenselijk voor zowel de Nederlandse consument als de financiële sector als geheel.**

- **Er zijn zorgen over de korte tijd die beschikbaar is voor de implementatie van de nieuwe regelgeving, vooral zolang er geen duidelijkheid is over de lagere wetgeving vanwege de AMvB's. Minder dan één jaar is te kort om de nodige aanpassingen effectief door te voeren.**

Wij*[1] *verzoeken het Ministerie van Financiën dan ook gebruik te maken van de beschikbare lidstaatoptie voor deferred debitkaarten.

[1] *Daar waar 'wij' wordt geschreven, wordt bedoeld de Betaalvereniging en de direct betrokken leden (ABN AMRO, American Express, ICS, ING Bank en Rabobank) op het betaalproduct deferred debitkaart. Enkele van deze organisaties zullen ook op individuele basis reageren op de consultatie.*

Voor het geval het Ministerie van Financiën blijft bij het huidige besluit om de lidstaatoptie niet te gebruiken, zijn wij – gezien het aanbod in Nederland van betalingsaanbieders uit andere landen van de Europese Unie, waar mogelijk de lidstaatoptie wél wordt gebruikt – benieuwd naar de visie van het ministerie of deze aanbieder uit een andere lidstaat gehouden is om de Nederlandse regels te respecteren bij het aanbod van de deferred debitkaart aan consumenten die in Nederland wonen, en hoe hierop effectief toezicht kan worden gehouden.

Voor het geval het Ministerie van Financiën blijft bij het besluit om de lidstaatoptie niet te gebruiken en de deferred debitkaart een combinatieproduct wordt van enerzijds een betaalinstrument en anderzijds een consumptief krediet, vragen wij aanpassingen van het Besluit Kredietvergoeding ('BK') en het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen ('BGFO').

1. Inleiding en achtergrond

De deferred debitkaart speelt een belangrijke rol in het Nederlandse betaallandschap. In de periode 2018-2020 waren er in Nederland zo'n 6,3 miljoen deferred debitkaarten in omloop.

Deferred debitkaarten stellen consumenten in staat om hun financiën in een maand flexibel te beheren met een kortlopende kredietfaciliteit. Deze kaarten, waarbij betalingen niet direct van de betaalrekening worden afgeschreven maar op een later moment, vervullen een belangrijke betaalfunctie voor consumenten. Ze worden namelijk gebruikt voor veilig (online) betalen bij individuele aankopen en abonnementen, in winkels en tijdens reizen, bijvoorbeeld wanneer een reguliere betaalpas niet werkt of geaccepteerd wordt of bij het maken van reserveringen van (vakantie)accommodaties en huurauto's. Bovendien bieden deze kaarten consumenten de mogelijkheid om hun financiën binnen een maand flexibel te beheren dankzij een kortlopende kredietfaciliteit.

- Deferred debitkaarten brengen binnen het huidige juridische kader geen rentekosten met zich mee voor consumenten. Betalingen met een dergelijke kaart, moeten aan het einde van elke maand volledig worden terugbetaald, zonder mogelijkheid om het openstaande saldo door te schuiven of om betalingen in meerdere termijnen op te splitsen.

- De kosten van deze kaarten voor de consument bestaan meestal uit een jaarlijkse of maandelijkse kaartvergoeding die vaak recht geeft op extra voordelen zoals reis-, eet- of loyaliteitsprogramma's of reisverzekeringen, maar ook aankoopverzekering en aflevergarantie. Daarnaast kunnen er kosten verbonden zijn aan betaaltransacties, zoals valutaconversie of geldopnames. Hoewel de verstrekte kredietfaciliteit gratis is, maakt de kaartaanbieder wel de nodige financieringskosten om deze faciliteit te kunnen aanbieden.

- Onder de oude Richtlijn Consumentenkrediet (2008/48/EG, 'CCD') kunnen aanbieders van deferred debitkaarten gebruikmaken van een uitzondering die juist

werd ingevoerd voor deze kaarten (artikel 2 lid 2 sub f CCD, zoals geïmplementeerd in artikel 1:20 lid 1 sub e van de Nederlandse Wet op het financieel toezicht ('Wft') en artikel 7:58 lid 2 sub e van het Burgerlijk Wetboek ('BW')).[2]

- Er zijn geen aanwijzingen dat het gebruik van deze kaarten heeft bijgedragen aan overcreditering van consumenten in Nederland, noch heeft deze uitzondering ooit aanleiding gegeven tot bezorgdheid over bovenmatige schuldenlasten. Dit wordt ook door de wetgever onderkend in de toelichting waarin het volgende staat: "*Voor kaarten met uitgestelde debitering geldt dat in de praktijk op dit moment geen sprake is van grote achterstanden op deze kredietovereenkomsten.*"[3]

- Alle kaartuitgevers die in Nederland actief zijn, hebben maatregelen genomen om een verantwoorde verstrekking van deferred debitkaarten te waarborgen, waardoor onder andere een bovenmatige schuldenlast wordt voorkomen (zoals een proportionele kredietwaardigheidstoets en BKR-controle), evenals doorlopende controlemaatregelen die ervoor zorgen dat onvoorziene betalingsproblemen zeer snel aan het licht komen en worden opgepakt.

[2] Sommige – bij artikel 2 van CCD geboden uitzonderingen – blijven geldig, maar de uitzonderingen met betrekking tot minimumbedragen, leasingovereenkomsten met een optie om goederen of diensten aan te kopen, kredietovereenkomsten in de vorm van een geoorloofde debitstand, kredietovereenkomsten zonder rente of krediet dat binnen een termijn van drie maanden moet worden terugbetaald en waarvoor slechts onbetekenende kosten worden aangerekend, worden geschrapt.
[3] MvT, p. 13.

2. Implementatie van de lidstaatoptie onder CCDII is juist in het belang van de Nederlandse consument

Artikel 2 lid 5 van de Richtlijn biedt een lidstaatoptie voor het uitzonderen van kredietovereenkomsten in de vorm van kaarten met uitgestelde debitering, op voorwaarde dat:

a) een krediet- of betalingsinstelling deze verstrekt;
b) in de voorwaarden is bepaald dat het krediet binnen 40 dagen moet worden afgelost; en
c) als die rentevrij zijn en met slechts beperkte kosten voor het leveren van de betalingsdienst.

Samen met de verwijzing in overweging 18 van de Richtlijn naar Verordening (EU) 2015/751 (*Interchange Fee Verordening*) blijkt dat hiermee gedoeld wordt op één specifiek type kredietkaart: de kredietkaart met uitgestelde debitering *(oftewel 'deferred debitcard')*. Hieraan is volgens de definitie van artikel 2 van de Interchange Fee Verordening, een vooraf overeengekomen kredietfaciliteit gekoppeld. In overweging 18 van de Richtlijn erkent de Europese wetgever dat dit soort krediet huishoudens kan helpen hun budget beter aan te passen aan een maandelijks inkomen.

De Nederlandse wetgever heeft in het huidige wetsvoorstel echter geen gebruik gemaakt van de lidstaatoptie in artikel 2 lid 5 sub c CCD II waardoor de deferred debitkaart volledig onder de reikwijdte van de Wft en het BW valt.

De argumentatie hiervoor is dat bij deze vorm van uitgestelde betaling sprake kan zijn van dezelfde risico's als andere vormen van uitstel van betaling, zoals 'koop nu, betaal later'-diensten ('BNPL'-diensten). Een uitzondering voor de deferred debitkaart zou leiden tot onvoldoende en ongelijke consumentenbescherming en daarmee ook een ongelijk speelveld creëren ten aanzien van vergelijkbare kortlopende kredietproducten.

Wij wijzen erop dat de deferred debitkaart aantoonbaar een minder risicovol product is dan de zogenaamde BNPL-diensten en betwisten de aanname in de memorie van toelichting ('MvT') dat uitgestelde debitkaarten en BNPL-producten vergelijkbare risico's met zich meebrengen.

De aanbieders van deferred debitkaarten voeren bij het aangaan van de overeenkomst controles uit om de klant te identificeren, de kredietwaardigheid te toetsen en verantwoorde limieten te verstrekken. Gedurende de looptijd van de overeenkomst vindt er monitoring plaats om het ontstaan van betalingsproblemen vroegtijdig te signaleren. Hiervoor brengen de aanbieders van deferred debitkaarten beperkte kosten in rekening: een kaartbijdrage en de kosten voor het gebruik van de betaaldiensten van de kaart.

In tegenstelling tot het verdienmodel van BNPL-diensten zijn betalingsachterstanden ook geheel geen onderdeel van het verdienmodel. Wij willen benadrukken dat dergelijke inkomsten niet aanwezig zijn bij deferred debitkaarten, aangezien het volledige bedrag moet worden terugbetaald en er geen rente wordt gerekend. Daardoor hebben

aanbieders van deze kaarten geen belang om klanten te laten achterlopen met betalingen.

Een ander belangrijk verschil tussen BNPL en de deferred debitkaart is dat het aangaan van een overeenkomst voor een deferred debitkaart niet is gekoppeld aan één specifieke aankoop zoals bij BNPL, maar gericht op het flexibel beheren van de financiën en het doen van aankopen en gebruikmaken van de betaaldiensten op de langere termijn. Dit blijkt ook uit de definitie uit Interchange Fee Verordening. De kredietfaciliteit is al vooraf overeengekomen, en niet ad hoc op het moment van een bepaalde aankoop zoals bij BNPL het geval is.

Deferred debitkaarten moeten daarom uitgezonderd blijven van de bepalingen in de Wft en het BW op basis van de lidstaatoptie in artikel 2 lid 5 sub c CCD II, omdat het vanuit het oogpunt van consumentenbescherming een relatief veilig en betaalbaar betaalinstrument is dat geen verdere regulering behoeft.

De deferred debitkaart volledig plaatsen onder de reikwijdte van de Wft en het BW zal slechts tot marginale verbeteringen leiden qua consumentenbescherming. Deze wegen niet op tegen de nadelen voor de consument wanneer het product niet meer kan worden aangeboden in de huidige vorm, maar alleen als een volledig kredietproduct tegen waarschijnlijk hogere kosten en geen renteloos uitstel van betaling als het Besluit Kredietvergoeding niet wordt aangepast.

Betaalproduct dreigt te verdwijnen

Als deferred debitkaarten volledig gereguleerd zullen worden onder CCD II en daarmee onder de Wft en BW vallen, zal er weinig animo meer zal zijn bij aanbieders om dit product in zijn huidige vorm te blijven aanbieden vanwege de verwachte toename van de operationele kosten en minder mogelijkheden om de kosten voor betaaldiensten in rekening te brengen.

Dit zal mogelijk kunnen leiden tot een scenario waarbij deferred debitkaarten vanaf november 2026 niet meer in de huidige vorm worden aangeboden en vervangen worden door kaarten met een gekoppeld krediet waarover rente in rekening wordt gebracht. Dit kan ertoe leiden dat Nederlandse consumenten geen gebruik meer kunnen maken van deferred debitkaarten met de bijbehorende voordelen en bescherming en alleen een product kunnen afnemen dat een volledig gereguleerd krediet is waarover rente wordt gerekend en dat mogelijk veel duurder is. Dit is niet in het belang van de Nederlandse consument.

Wij herkennen dat de huidige uitzondering – hoewel voornamelijk bedoeld voor deferred debitkaarten – ruimte biedt voor misbruik door aanbieders van ‘flitskredieten’ en BNPL-producten. Dit probleem zal in belangrijke mate worden opgelost doordat BNPL-producten – apart van de deferred debitkaarten – worden gereguleerd in artikel 2 lid 2 sub h CCD II, waardoor de vermeende kwalijke uitwassen van BPNL als verdienmodel niet meer mogelijk zullen zijn.

Wij begrijpen en ondersteunen dat de wetgever prikkels wil wegnemen voor marktspelers om inkomsten te genereren op basis van het doorrekenen van (hoge) kosten voor hun klanten voor gemiste aflossingen, maar wij zijn er sterk van overtuigd dat deze prikkels niet aanwezig zijn in het geval van deferred debitkaarten.

3. Belangrijk dat er meer duidelijkheid wordt gegeven over de voorwaarden voor de vrijstelling bij het gebruikmaken van de lidstaatoptie

Mocht het Ministerie van Financiën wél kiezen voor het gebruikmaken van de lidstaatoptie voor deferred debitkaarten, dan is het van groot belang dat meer duidelijkheid wordt gegeven over de voorwaarden voor de vrijstelling, zodat kaartuitgevers niet in het ongewisse worden gelaten of ze wel of niet aan deze voorwaarden voldoen.

Standaardkosten, de kosten voor facultatieve diensten en de kosten in geval van wanbetaling zijn aspecten die in dat geval door de wetgever nader moeten worden verduidelijkt. Op deze punten wordt in onze reactie niet verder ingegaan, maar lichten we graag nader toe.

4. Proportionaliteit kredietwaardigheidstoets/ revisie

Mocht het Ministerie van Financiën bij de keuze blijven en geen gebruik maken van de lidstaatoptie voor deferred debitkaarten, dan zijn aanpassingen in zowel het BGFO en het BK noodzakelijk om de ongewenste impact van het huidige voorstel te mitigeren. Wij verzoeken het Ministerie van Financiën om daarbij een proportionele toepassing van de kredietwaardigheidstoets en de verificatieverplichting op te nemen in het BGFO.

Artikel 18 lid 3 CCD II geeft aan dat de kredietwaardigheidsbeoordeling moet worden uitgevoerd op basis van relevante en nauwkeurige informatie over de inkomsten en uitgaven van de consument. De informatie moet noodzakelijk zijn en evenredig met de aard, duur, waarde en risico's van het krediet voor de consument (de zogenaamde 'proportionaliteitstoets'). Een vergelijkbare proportionele toepassing van de regels bij het verstrekken van kredieten volgt uit de EBA *Guidelines on Loan Origination and Monitoring* ('EBA GLOM'). De EBA GLOM geven expliciet aan dat de regels met betrekking tot de verstrekking van kredieten proportioneel kunnen worden toegepast naar gelang de omvang, de aard en de complexiteit van het product (zie artikel 16 lid b EBA GLOM).

Ten aanzien van de deferred debitkaart achten wij het, gelet op het bepaalde in artikel 18 lid 3 CCD II, proportioneel dat de kredietwaardigheidsbeoordeling op een andere – minder impactvolle – manier wordt ingericht dan de uitgebreide inkomsten- en lastentoets. Dit sluit aan bij de hiervoor benoemde benadering in de EBA GLOM. De deferred debitkaart kent namelijk de verplichting om elke dertig dagen terug te betalen en ook beperkte kredietlimieten. Dit product is vanwege deze kenmerken als minder risicovol aan te merken waardoor een inkomsten- en lastentoets zoals deze momenteel wordt uitgevoerd voor bijvoorbeeld een persoonlijke lening niet in verhouding staat tot de hoogte, looptijd en complexiteit van dat kortlopend krediet. Ook met het oog op het

beginsel van minimale gegevensverwerking uit de Algemene verordening gegevensbescherming ('AVG'), is een minder verregaande inkomsten- en lastentoets proportioneel.

Artikel 18 lid 3 CCD II bevat ook de volgende verplichting: "*De informatie die overeenkomstig dit lid is verkregen, wordt naar behoren geverifieerd, indien nodig door middel van raadpleging van onafhankelijk verifieerbare stukken.*"

Als aanbieders van deferred debitkaarten aan deze verificatieverplichting zouden moeten voldoen, heeft dit een forse impact op het huidige verstrekkingsproces bij deferred debitkaarten waarbij marktpartijen vooral bij lage limieten momenteel vaak werken met een proportionele toets, bijvoorbeeld in de vorm van een opgave klant (eventueel in combinatie met een creditscoringsmodel) en een BKR-controle en BKR-score.

5. Kosten/besluit kredietvergoeding

Als de deferred debitkaart niet langer is vrijgesteld van de Wft en de regels voor consumptieve kredieten in het BW, dan valt die ook onder de specifieke Nederlandse regels over de kredietvergoeding in het BK.

In de markt voor deferred debitkaarten is momenteel algemeen gebruikelijk dat wordt gerekend met een *vaste* kaartbijdrage en kosten voor bepaalde transacties (wisselkoersopslag, kosten kasopnames en kosten overboekingen).

Als het BK van toepassing zou worden verklaard, is het volgens ons noodzakelijk dat het Ministerie van Financiën (bijvoorbeeld in de MvT) verduidelijkt dat de deferred debitkaart twee financiële diensten in zich heeft (krediet en betaaldiensten) waarbij enerzijds kosten voor krediet kunnen worden gerekend zoals gereguleerd door het BK en anderzijds kosten voor de betaaldiensten die niet vallen onder de in het BK gereguleerde kosten (kaartbijdrage, kasopnames, overboekingen en wisselkoersopslag).

6. Kostendekkend aanbieden deferred debitkaarten niet meer mogelijk

Als de vergoeding voor deferred debitkaarten strenger wordt gereguleerd en er bijvoorbeeld enkel nog rente zou mogen worden gerekend, zal het niet langer mogelijk zijn om deze kaarten in de huidige vorm en tegen de huidige beperkte kosten aan te bieden. Het gaat hierbij vooral om klanten met lage limieten en klanten die hun kaart slechts incidenteel gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan klanten die een of twee keer per jaar op vakantie gaan en alleen dan hun deferred debitkaart gebruiken.

Ter illustratie: een klant met een limiet van EUR 1.000 die één keer per jaar op vakantie gaat, een maand volledig zijn limiet uitnut en verder de kaart niet gebruikt, zou ruwweg – op basis van de huidige maximale toegelaten kredietvergoeding[4] – jaarlijks maximaal EUR 11,66 betalen (EUR 1.000 * 14% / 12). Terwijl de kosten van het aanbieden van het betaalproduct onder het huidige voorstel significant zullen toenemen.

[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schulden/vraag-en-antwoord/wat-is-kredietvergoeding-en-wat-is-het-maximale-kredietvergoedingspercentage

Aanbieders van deferred debitkaarten zullen in dat geval moeten nagaan of ze dit product, met deze uitgangspunten, kunnen blijven aanbieden. Op basis van het huidige BK is het bijvoorbeeld ook niet duidelijk of meteen een kaartbijdrage in rekening mag worden gebracht bij het uitgeven van de kaart. Een kredietvergoeding mag namelijk alleen in rekening worden gebracht over een openstaand saldo.

We voorzien dat een dergelijke kostenregulering zal leiden tot het niet meer toegankelijk zijn van deferred debitkaarten voor klanten die de deferred debitkaart beperkt gebruiken en waarbij de kaartbijdrage de belangrijkste bron van inkomsten is. Dat is onwenselijk gezien de maatschappelijke rol van het betaalproduct, maar is wel een realistische uitkomst van verdere kostenregulering.

7. Regulering ketenpartners als bemiddelaar/ provisieregels

De afgelopen jaren is de Wft-definitie van 'bemiddelen' steeds verder opgerekt, onder meer vanwege interpretaties van de Autoriteit Financiële Markten ('AFM'). Als de deferred debitkaart niet langer zou zijn vrijgesteld van de Wft, hebben partijen die bemiddelingsactiviteiten verrichten over de deferred debitkaart voortaan een bemiddelingsvergunning nodig.[5]

Het gaat hierbij niet alleen om evidente bemiddelaars zoals tussenpersonen en partijen aan wie het beheer van een kredietportefeuille wordt uitbesteed, maar ook om andere ketenpartners zoals softwareaanbieders en partijen onder wiens label deferred debitkaarten worden uitgegeven.

Daarbij speelt ook het terugkerende probleem dat voor dat soort partijen het provisiegebod geldt.[6] Zij kunnen alleen een doorlopende vergoeding ontvangen voor 'tot stand gekomen contracten', terwijl een dergelijke vergoeding totaal niet passend en werkbaar is voor partijen die niet een klassieke tussenpersoon zijn en slechts een rol hebben bij de totstandkoming van de overeenkomst. Zij hebben immers ook geen betrokkenheid gedurende de looptijd van de overeenkomst.

Als de lidstaatoptie niet wordt opgenomen, dan verzoeken wij om het provisiegebod – zoals opgenomen in artikel 155 e.v. BGFO – aan te passen, zodat partijen een vergoeding kunnen overeenkomen die beter aansluit bij de werkzaamheden die de bemiddelaar verricht.

[5] Artikel 2:80 Wft.
[6] Artikel 152 e.v. BGFO.

8. Zorg over aanbieders uit andere lidstaten via ‘dienst van de informatiemaatschappij’

De huidige aanbieders van deferred debitkaarten maken zich grote zorgen dat naast een verschraling van het aanbod in de Nederlandse markt, deze keuze ertoe zal leiden dat aanbieders uit lidstaten waar wél van de lidstaatoptie gebruik wordt gemaakt en het BK niet geldt, zich op de Nederlandse markt gaan richten zonder dat zij zich aan de Nederlandse regels (implementatie CCD II en nationale krediet regels) hoeven te houden.

De voor de hand liggende route die daarvoor openstaat, is de ‘dienst van de informatiemaatschappij’ (artikel 1:16 Wft) waarbij in principe enkel de regels van de lidstaat van herkomst gelden. Zeker nu steeds meer met digitale betaalkaarten wordt gewerkt, is deze route een reële optie.

We hebben in het verleden al vaker gezien dat partijen die het klantbelang niet voorop hebben staan via deze route de Nederlandse markt betreden en dat het lastig is om dat toezichtsrechtelijk aan te pakken. Wij denken dat regulering in Nederland van de deferred debitkaart juist dit soort partijen in de kaart speelt, doordat consumenten bij deze aanbieders veel eenvoudiger een kaart met een uitgestelde debitering zullen kunnen verkrijgen.

Hierdoor verslechtert de bescherming van Nederlandse consument juist ten opzichte van de bestaande praktijk.

9. Implementatietijd te kort en details AMvB’s nog onduidelijk

De Richtlijn voorziet in een implementatietermijn van één jaar, hetgeen minimaal nodig is om eventuele wijzigingen in de bestaande producten en processen door te voeren. De huidige nationale implementatie heeft al ernstige vertraging opgelopen. Over verschillende onderwerpen die van belang zijn bestaat op dit moment ook nog onzekerheid omdat deze mogelijk pas via een AMvB worden ingevuld. Een zorgvuldige implementatie door aanbieders komt hierdoor onder druk te staan.

Wij verzoeken daarom de inwerkingtreding ten minste één jaar na publicatie van het wetsvoorstel aan te houden en verzoeken daarnaast ook dat de ambtelijke besluiten en de gedetailleerde uitwerking in concept-AMvB’s tijdig ter consultatie zullen worden voorgelegd.

Conclusie

- **Wij verzoeken het Ministerie van Financiën wél gebruik te maken van de beschikbare lidstaatoptie voor deferred debitkaarten. In dat geval vraagt de sector daarnaast dat meer duidelijkheid wordt gegeven over de voorwaarden voor de vrijstelling.**

- **Voor het geval het Ministerie van Financiën blijft bij het besluit om de lidstaatoptie niet te gebruiken en de deferred debitkaart daarmee een combinatieproduct wordt van enerzijds een betaalinstrument en anderzijds een consumptief krediet, vragen wij het BK en het BGFO aan te passen.**

***

1. Kredietwaardigheidsbeoordeling (artikel 18 lid 3 CCD II)

1.1 Proportionaliteit

Artikel 18 lid 3 CCD II geeft aan dat de kredietwaardigheidsbeoordeling moet worden uitgevoerd op basis van relevante en nauwkeurige informatie over de inkomsten en uitgaven van de consument. De informatie moet noodzakelijk zijn en evenredig met de *aard, duur, waarde en risico's* van het krediet voor de consument (de al eerdergenoemde 'proportionaliteitstoets'). De proportionaliteitstoets zien we evenwel niet terugkomen in het nieuwe artikel 4:34 Wft. De NVB is van mening dat de proportionaliteitstoets in de wet in formele zin thuishoort en de in artikel 18 lid 3 CCD II genoemde elementen in artikel 4:34 Wft letterlijk moeten worden overgenomen. Een vergelijkbare proportionele toepassing van de regels bij het verstrekken van kredieten volgt uit EBA GLOM. EBA GLOM geven expliciet aan dat de regels met betrekking tot de verstrekking van kredieten proportioneel kunnen worden toegepast naar gelang de omvang, de aard en de complexiteit van het product (zie artikel 16 lid b EBA GLOM).

Ten aanzien van kredieten zoals een persoonlijke lening kan het, gelet op de limiet / het leenbedrag en de looptijd van het krediet, proportioneel worden geacht de kredietwaardigheidsbeoordeling in te vullen door een uitgebreide inkomsten- lastentoets, waarbij de toets verder wordt ingevuld door zelfregulering binnen de sector via de leennormen. Dit is ook hoe de sector op dit moment invulling geeft aan de kredietwaardigheidsbeoordeling voor dergelijke producten.

Ten aanzien van de kortlopende kredietproducten, zoals roodstaan, acht de NVB het, gelet op het bepaalde in artikel 18 lid 3 CCD II, proportioneel dat de kredietwaardigheidsbeoordeling op een andere – minder impactvolle – manier wordt ingericht dan door middel van de uitgebreide inkomsten- en lastentoets.

Dergelijke producten kennen namelijk iedere 3 maanden of een kortere periode een verplichting tot aflossing en doorgaans ook een beperking in de kredietlimiet c.q. het leenbedrag. Deze producten zijn vanwege deze kenmerken als minder risicovol aan te merken waardoor een inkomsten- en lastentoets zoals deze momenteel wordt uitgevoerd voor bijvoorbeeld een persoonlijke lening niet in verhouding staat tot de (bepekte) hoogte, looptijd, risico en complexiteit van dat kortlopend krediet. Ook met het oog op het beginsel van minimale gegevensverwerking uit de AVG, is een minder verregaande inkomsten- en lastentoets voor dergelijke producten proportioneel.

Samenvattend:
De NVB verzoekt om de formulering uit de richtlijn over te nemen in artikel 4:34 lid 1 Wft, zodat duidelijk is dat kredietwaardigheidsbeoordeling proportioneel moet worden ingericht. Wij verzoeken daarnaast om de proportionaliteit voor de kredietwaardigheidstoets voor wat betreft de kortlopende kredietproducten of producten met lagere limieten verder uit te werken in het BGFO. Daarnaast verzoekt de NVB om de proportionaliteit ook te laten doorwerken in de verificatieverplichting van artikel 18 lid 3 CCD II. Zo kent de huidige wetgeving een uitzondering op de verificatieverplichting voor roodstaanproducten die elke 3 maanden worden afgelost en waarbij de kredietlimiet niet hoger is dan het bedrag dat maandelijks structureel als inkomen op de betaalrekening binnenkomt (artikel 113 lid 3 BGFO).

1.2 Kredietwaardigheidsbeoordeling bij aanvraag consumptief krediet

Voor de kredietwaardigheidsbeoordeling is informatie nodig over het inkomen en de uitgaven van de consument. Die informatie moet door de kredietaanbieder naar behoren worden geverifieerd, indien nodig door middel van raadpleging van onafhankelijk verifieerbare stukken. Die informatie kan volgens artikel 18 lid 3 CCD II bestaan uit bewijs van inkomsten of andere terugbetalingsbronnen, informatie over financiële activa en passiva, of informatie over andere verplichtingen. Die informatie mag niet bestaan uit bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG. De informatie ten behoeve van de kredietwaardigheidsbeoordeling moet worden verkregen uit relevante interne of externe bronnen. CCD II specificeert niet wat wordt bedoeld met deze bronnen. Volgens de NVB omvat dit begrip onder meer ook rekeningafschriften / transactiegegevens van een consument. Dat onder interne of externe bronnen rekeningafschriften / transactiegegevens kunnen vallen, blijkt ook uit de toelichting in CCD II. In considerans, punt 55, van CCD II wordt voor de categorieën van gegevens die kunnen worden gebruikt voor de verwerking van persoonsgegevens voor kredietwaardigheidsdoeleinden verwezen naar EBA GLOM.

Hoofdstuk 5 EBA GLOM schrijft voor dat instellingen moeten beschikken over toereikende, nauwkeurige en actuele informatie en gegevens die nodig zijn om de kredietwaardigheid en het risicoprofiel van de klant vast te stellen voordat zij met de klant een kredietovereenkomst aangaan. Als voorbeeld van een bewijsstuk voor informatie over inkomen of andere bron van terugbetalingscapaciteit wordt in Annex 2 EBA GLOM onder A gewezen op rekeningafschriften. In het licht van de digitalisering gaan we ervan uit dat waar rekeningafschriften staat, ook wordt bedoeld transactiegegevens die onderdeel zijn van de administratie van de kredietaanbieder.

Verwerking persoonsgegevens
Het wetsvoorstel biedt een grondslag om persoonsgegevens te mogen verwerken zodat aanbieders van kredieten aan verplichtingen zoals het verrichten van een kredietwaardigheidstoets kunnen voldoen. Echter, het wetsvoorstel mist volgens de NVB een lidstaatrechtelijke bepaling die een uitzondering toestaat op het verbod van artikel 22 lid 1 AVG op (uitsluitend) geautomatiseerde besluitvorming.

Hierbij merkt de NVB op dat er onduidelijkheid bestaat met betrekking tot de samenhang tussen artikel 22 AVG en artikel 18 leden 8 en 9 CCD II (dat wordt

geïmplementeerd in het BGFO). De NVB vraagt derhalve om in het wetsvoorstel een wettelijke bepaling op te nemen die voor de sector het nemen van (uitsluitend) geautomatiseerde besluiten als bedoeld in artikel 22 AVG mogelijk maakt. Dit geeft de sector veel meer juridische zekerheid en tegelijkertijd worden de rechten en belangen van de consument gewaarborgd. De NVB vindt het belangrijk dat de klant in ieder geval altijd achteraf vragen moet kunnen stellen en het besluit moeten kunnen aanvechten.

Het ontbreken van een dergelijke bepaling maakt het voor de sector onnodig lastig om verder te kunnen gaan – altijd met de juiste waarborgen – met het digitaliseren van processen. Een dergelijke bepaling draagt bij aan het simplificeren op de juiste manier van de wettelijke kaders waarbinnen de sector moet opereren. Een dergelijke bepaling kan in de Wft (bijv. artikel 4:34) worden opgenomen of in het BGFO.

Verwerking bijzondere persoonsgegevens

In het kader van de kredietwaardigheidsbeoordeling kan het voorkomen dat, bij wijze van bijvangst, bijzondere categorieën van persoonsgegevens deel uitmaken van de door de kredietgever opgevraagde informatie. De wetgever heeft dit onderkend. In het nieuw voorgestelde artikel 4:34a lid 2 Wft beoogt de wetgever daarom een expliciete wettelijke grondslag te creëren voor het verwerken van bijzondere categorieën van persoonsgegevens met in achtneming van specifieke waarborgen. Te weten, dat een vorm van afscheiding plaatsvindt tussen de verwerking van persoonsgegevens die onder deze categorie vallen, en het besluit over de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument. De NVB is positief over het opnemen van deze wettelijke grondslag die het gebruik van rekeningafschriften en transactiegegevens bij de kredietwaardigheidsbeoordeling mogelijk maakt. De NVB maakt zich echter zorgen over de prescriptieve wijze waarop aanbieders van krediet invulling mogen geven aan deze afscheiding in de MvT.

Daarom stelt de NVB voor dat de MvT als hieronder bedoeld wordt aangepast. Dit om te benadrukken dat het de aanbieder is die bepaalt hoe deze afscheiding mag plaatsvinden. De aanbieder is gebonden aan de AVG als verwerkingsverantwoordelijke. Als zodanig bepaalt deze de doelen en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens.

Tekstsuggestie (in groen) voor p. 25 MvT:

> "*De kredietwaardigheidsbeoordeling moet op grond van artikel 18 van de richtlijn daarnaast ook aan aanvullende eisen voldoen die op grond van de CCDI nog niet golden. De hiermee gemoeide kosten zijn nieuw voor zowel nieuwe als voor bestaande aanbieders. Voornamelijk relevant is dat de van de consument te ontvangen informatie geen bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de AVG mag bevatten. Dat is lastig, want het valt niet uit te sluiten dat de door de consument aan te leveren informatie dergelijke persoonsgegevens bevat. Om dat te ondervangen, is het de aanbieder toegestaan bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken als dat – kort gezegd – noodzakelijk is voor de kredietwaardigheidsbeoordeling en indien de verwerking van de gegevens die onder de definitie van bijzondere persoonsgegevens vallen, is afgescheiden van het beoordelingsproces. Afscheiding betekent het nemen van technische of organisatorische maatrelen die ervoor zorgen dat bijvoorbeeld de*

*reden van de betaling, zoals een betaling aan een religieuze instelling, niet wordt meegenomen bij de hiervoor bedoelde beoordeling. Deze afscheiding kan ~~worden~~ op verschillende manieren worden vormgegeven door de aanbieders. Deze zijn gebonden aan de AVG-principes, zoals het principe verantwoordingsplicht. ~~ofwel~~ Een voorbeeld zou kunnen zijn ~~door~~ de inrichting van een aparte afdeling bij de aanbieder zelf (bijvoorbeeld met zogeheten ~~25~~ Chinese walls) waar de persoonsgegevens worden verwerkt en eventuele bijzondere categorieën worden afgeschermd ~~weggelakt~~, ofwel door daarvoor een derde partij in te huren. Mogelijk zal het afschermen ~~lakken~~ deels geautomatiseerd kunnen worden uitgevoerd, wat voornamelijk voor grote aanbieders financieel aantrekkelijk zal zijn. De structurele kosten voor het onderhouden van een dergelijk systeem of het uitbesteden van de gegevensverwerking worden geschat op €10.000 tot €50.000 per jaar. Daarnaast wordt geschat dat een aanbieder gemiddeld 1,5 fte administratief medewerkers nodig heeft ter controle en aanvulling van de geautomatiseerde gegevensverwerking, waarvan de kosten uitkomen op (1,5*1840*39=) €107.640.*"

Tekstsuggestie (in groen) voor p. 36-37 MvT:

"*De hierboven genoemde verwerking mag alleen plaatsvinden onder de in het tweede lid genoemde voorwaarden. Onderdeel a vereist dat de informatie noodzakelijk is om de kredietwaardigheid in te schatten. Ook is van belang dat waar bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verkregen (bijvoorbeeld bij betalingen aan religieuze instellingen of aan gezondheidszorginstanties, is dat de naam van deze partijen als begunstigde in de betaling), deze niet meegenomen worden in de keuze om een krediet te verstrekken. Wat wel van belang is, is dat aanzienlijke of reguliere betalingen die relevant zijn voor de inschatting van de kredietwaardigheid van de consument, ongeacht de reden van de betaling of aan welke instantie deze wordt verricht, wel worden meegenomen. Teneinde dit te verzekeren geldt de eis van functiescheiding uit het tweede lid, onderdeel b. Dit betekent dat technisch of organisatorisch ervoor wordt gezorgd dat de informatie uit de betalingen die iets zegt over de religie van een persoon of dat de persoon mogelijk ziek is, wordt afgeschermd zodat deze aspecten (in deze voorbeelden, religie of gezondheid van de betrokkene) niet meegenomen worden in de keuze om een krediet te verstrekken. Dit kan op verschillende manieren worden georganiseerd, bijvoorbeeld door ~~een andere afdeling of persoon de bijzondere categorieën van persoonsgegevens uit~~ deze informatie te filteren~~t~~ door bijvoorbeeld deze te lakken. Ook is het mogelijk om gebruik te maken van een derde partij, die in deze filtering voorziet. Indien de aanbieder van krediet kiest voor uitbesteding van de werkzaamheden aan een dergelijke derde partij, blijft de aanbieder op grond van artikel 4:16 Wft verantwoordelijk voor het voldoen aan de in het artikel 4:34a genoemde verplichtingen, alsmede de verplichtingen die volgen uit de AVG.*"

1.3 Processen en beleid voor vroegtijdige signalering betalingsproblemen

Artikel 36 lid 1 CCD II schrijft voor dat lidstaten onafhankelijke schuldadviesdiensten beschikbaar stellen voor consumenten die moeilijkheden ondervinden of kunnen

ondervinden bij nakoming van hun financiële verplichtingen. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen, moeten kredietgevers processen en beleid ontwikkelen voor vroegtijdige opsporing van die groep consumenten. Een dergelijke verplichting bestaat niet in de huidige Nederlandse wet- en regelgeving. Wel wordt van kredietaanbieders op grond van Leidraad consumenten en Incassotrajecten van de AFM van november 2016 verwacht dat zij een proces hebben waarmee gesignaleerd wordt dat de klant mogelijk in financiële problemen kan geraken om zo betalingsproblemen te voorkomen.

Om invulling te kunnen geven aan artikel 36 lid 1 CCD II hebben kredietaanbieders gedurende de looptijd van het kredietgegevens van de consument nodig. Goed denkbaar is dat hiervoor gebruik kan worden gemaakt van dezelfde soort bewijsstukken als bij de initiële kredietwaardigheidsbeoordeling, zoals hiervoor opgenomen. In het bijzonder zou gebruik kunnen worden gemaakt van transactiegegevens van de consument van de betaalrekening (indien beschikbaar bij de kredietaanbieder) en/of van het krediet, omdat dit op een eenvoudige manier een indruk geeft in mogelijke financiële problemen van de consument.

De NVB verzoekt het Ministerie van Financiën om voor signalering van betalingsproblemen ook een wettelijke grondslag op te nemen voor de verwerking van persoonsgegevens en het onder strikte voorwaarden verwerken van bijzondere persoonsgegevens, zoals in artikel 4:34a Wft is opgenomen voor de kredietwaardigheidstoets bij aanvang van de kredietovereenkomst, bijvoorbeeld door het nieuwe artikel 4:34 lid 2 Wft van overeenkomstige toepassing te verklaren.

2. Uitzondering kredietwaardigheidstoetsen betalingsregeling

Aan artikel 4:34 Wft wordt in lid 4 een uitzondering op de kredietwaardigheidstoets toegevoegd, die ziet op een situatie waarin een nieuwe overeenkomst tot stand komt in het kader van toekomstig artikel 4:35a Wft-procedures inzake betalingsachterstanden en respijtmaatregelen. Deze uitzondering geldt voor zover geen sprake is van een belangrijke verhoging van de kredietlimiet, dan wel de som van de bedragen die aan de consument ter beschikking zijn gesteld. De NVB verzoekt het Ministerie van Financiën om in de MvT te herhalen dat een reguliere betalingsregeling volgens Nederlands recht moet worden gezien als een voortzetting van de bestaande overeenkomst, gelijk aan de MvT bij de implementatie van de CCD.

Daarnaast verzoekt de NVB om te verduidelijken hoe deze situatie moet worden gezien in het kader een gezamenlijke herstructurering van meerdere kredieten. Het heeft de voorkeur om bij samenvoeging van – bij wijze van voorbeeld – twee verschillende kredietproducten in één herstructureringskrediet, waarbij deze laatste de som is van beide oorspronkelijke kredietproducten plus eventuele betalingsachterstanden, dit niet te beschouwen is als een belangrijke verhoging van (een van) de afzonderlijke oorspronkelijke kredieten.

Daarnaast merkt de NVB op dat voorafgaand aan het treffen van een respijtmaatregel vanuit een prudentieel oogpunt al een toets verricht dient te worden of de respijtmaatregel haalbaar en betaalbaar is.

3. Consumentenbescherming beperken tot limiet van EUR 100.000

In het consultatievoorstel heeft de Nederlandse wetgever – net als onder de CCD – de bovengrens niet overgenomen. De Europese wetgever heeft evenwel de bovengrens met consumentenbeschermingsmaatregelen niet voor niets ingevoerd. Consumenten die kredietovereenkomsten afsluiten voor een totaal kredietbedrag boven deze grens, worden geacht minder kwetsbaar te zijn. Alhoewel de Europese wetgever het wederom aan de lidstaten laat om de bepalingen van CCD II ook nationaal te blijven of te gaan toepassen op kredietovereenkomsten die buiten het toepassingsbereik van CCD II vallen, bijvoorbeeld in het geval van kredietenovereenkomsten voor een totaalbedrag van meer dan EUR 100.000 (considerans punt 14), ziet de NVB niet in waarom de Nederlandse wetgever hiervoor opnieuw zou kiezen. Het belang van volledige harmonisatie staat hiermee op gespannen voet. In Nederland geldt er dan boven het grensbedrag een ander, verstrekkender, regime dan in de overige lidstaten. Dit leidt tot een ongelijk level playing field voor kredietaanbieders in Nederland ten opzichte van de overige lidstaten.

Volledigheidshalve wijst de NVB er ook op dat binnen andere sectorale regelgeving er uitzonderingen zijn op beschermingsregels boven een bepaalde grens. Denk aan het depositogarantiestelsel, maar ook de uitzondering voor een AFM-vergunning en prospectusplicht bij investeringen per beleggingsobject van EUR 100.000 of meer (artikel 2:59 Wft). Op reclame en informatie moet dan wel een verplichte waarschuwing worden getoond dat buiten AFM toezicht wordt belegd en er geen prospectusplicht is. Ook blijven onder andere de Wet oneerlijke handelspraktijken en de Richtlijn oneerlijke bedingen onverkort van toepassing, dus is er een vangnet. De NVB wil de wetgever dan ook graag in heroverweging meegeven om de bovengrens van EUR 100.000 uit CCD II op te nemen in de Nederlandse wetgeving.

4. Productinterventie AFM

De vraag komt op waarom het noodzakelijk is het bestaande instrumentarium van de AFM uit te breiden. Er wordt niet ingegaan op hoe deze nieuwe mogelijkheid zich verhoudt tot het bestaande instrumentarium en waarom een dergelijk vergaande bevoegdheid noodzakelijk is. In dit kader is van groot belang het behoud van een level playing field en daadwerkelijke bescherming van de consument; als AFM een bepaald krediet verbiedt, kan het product nog steeds door kredietaanbieders van buiten Nederland hier op de markt worden gebracht. NVB trekt dan ook in twijfel of het noodzakelijk en doeltreffend is dat de Nederlandse wetgever van deze lidstaatoptie gebruikmaakt. NVB verzoekt dan ook géén gebruik te maken van deze lidstaatoptie.

Daar komt bij dat het voorgestelde artikel 1:77q Wft ruim en met minder waarborgen is omkleed dan de productinterventie bevoegdheid op basis van de Markets in Financial Instruments Directive. De NVB dringt er, indien er onverhoopt toch gebruik wordt gemaakt van de hiervoor bedoelde lidstaatoptie, op aan dat ten minste dezelfde voorwaarden in acht worden als in artikel 1:77f Wft jo. artikel 42 Verordening voor financiële instrumenten 600/2014. Dit houdt onder meer in:

- dat de AFM *“op redelijke gronden moet hebben geconcludeerd*” (en niet “*inschatting*”) dat er een significante reden tot bezorgdheid is.
- ook expliciet zou moeten worden opgenomen dat de maatregel **evenredig** is (in het voorstel is de evenredigheid slechts impliciet verwerkt in lid 1 sub b) waarbij rekening moet worden gehouden met de aard van het gesignaleerde risico, het kennisniveau van de consumenten en het te verwachten effect van de maatregel op de consumenten die het desbetreffende krediet afnemen of gebruiken of hiervan profiteren.

***